

REPLIKA – REPLY

ODGOVOR NA ODGOVOR

V lanskoletni številki ČZN, ste bralci omenjenega znanstvenega časopisa lahko prebrali prispevek Bojana Godeše,¹ in sicer kot odgovor na moj članek.² Ker je v prispevku kopica napačnih trditev, sem se (žal) zopet prisiljen oglasiti.

Iz odgovora je razvidno, da Godešo najbolj moti moja interpretacija depеше slovaškega odpravnika poslov z dne 5. aprila 1941 in s tem povezano vprašanje debelacije. V članku sem interpretacijo dokumenta dovolj nazorno podkrepil z dogajanjem pred nastankom dokumenta in tudi z namigom (s tem se nisem posebej ukvarjal, saj sem članek s Kulovčevo smrtjo zaključil), da je to povezano s prizadevanji bana Marka Natlačna, da bi Slovenci prišli samo pod enega okupatorja. Seveda vse to Godeši ni mar, zanj je obrazložitev dogajanja pred nastankom nekega dokumenta in po njem popolnoma nepotrebna, umestitev dokumenta je zanj odveč. Kakor je zapisal: »Dokument ni le izjemno pomemben za razumevanje tedanjega dogajanja, temveč po drugi strani zaradi svoje neposrednosti tudi zelo poveden, zato

nam, ne da bi pri tem sploh upoštevali druge dokumente, razčlemba povsem jasno in nesporno govori /.../«³ Bojim se, da je to način pisanja, ki ga je Godeša izbral za svojo knjigo *Čas odločitev*. Vzameš dokument, ga interpretiraš po svoje in nato dogajanje prej in potem prilagodiš interpretaciji dokumenta. V članku sem tudi obrazložil, da sta z informacijami, ki so bile na razpolago, Franc Kulovec in Miha Krek pričakovala debelacijo Jugoslavije, zaradi česar je bila zanju v tistem trenutku resnična. Pika. Da do debelacije ne bo prišlo, v tistem trenutku nista vedela. Ključna točka za to, da do debelacije ni prišlo, je bil uspešen umik vlade v tujino, s čimer je v begunstvu ohranjala kontinuiteto oblasti. A če se spomnimo Kulovčevega poročanja o neresnih načrtih vlade glede umika, s Krekom na tak razvoj nista mogla računati. Najverjetneje pa sta od Vladka Mačka izvedela za nemške načrte glede samostojne Hrvaške, to pa je zanju pomenilo debelacijo Jugoslavije. Pika. Vse drugo je samo retrospektivno razglabljanje, ki v tistem trenutku ni imelo prav nobene vloge.

Kljub Godeševemu posmehljivemu tonu glede mojega zapisa, da podam

¹ Bojan Godeša, Ob članku Tomaža Ivešiča Delovanje dr. Franca Kulovca na čelu SLS in ključni dogodki pred vojno. v: *Časopis za zgodovino in narodopisje*, leto 2014, št. 3, str. 112–116 (dalje: Godeša, Ob članku ...).

² Tomaž Ivešič, Delovanje dr. Franca Kulovca na čelu SLS in ključni dogodki pred vojno. v: *Časopis za zgodovino in narodopisje*, leto 2013, št. 1, str. 83–118.

³ Godeša, Ob članku, str. 112.

drugačne ugotovitve, kot so do sedaj prevladovale, sem, recimo, za dogajanje 30. marca 1941 ponudil s tezo o dveh sestankih SLS nekaj povsem novega. Podobno velja za interpretacijo zgoraj omenjenega dokumenta (omenjeno tezo sem sicer najprej zapisal že v reviji *Tretji dan*, vendar sem jo šele v ČZN pojasnil in podkrepil).

Trditve avtorja *Časa odločitev*, da sem v veliki večini uporabil vire in literaturo, ki je zbrana v njegovi knjigi, drži le delno. Dejstvo je, da če pišeš o istem času in istih osebah, pač posežeš po isti literaturi in virih. Vendar zadeva sploh ni ista. Za kritike Godeševe knjige *Čas odločitev* je bilo zapisano, da so neupravičene, saj da je avtor pregledal obilico arhivskega gradiva, z nagradami, ki jih je prejel, pa naj bi pridobil nekakšno potrditev z najvišjih mest. Nič od tega ne drži. To se da konkretno ponazoriti s statistiko opomb.⁴ Godeševa knjiga ima tri glavna poglavja (Anton Korošec, Franc Kulovec, Marko Natlačen). V prvem je na 123 straneh 264 opomb. Od tega je vsega pet opomb, v katerih je navedeno arhivsko gradivo, časopisje zasledimo v 21 in dnevnik Mihaila Konstantinovića v 30 opombah. Skupaj torej Konstantinović »prema-ga« vire. V poglavju o Kulovcu je na straneh 123–189 154 opomb, od katerih je opomb z arhivskim gradivom 9, s časopisnim 12 ter z dnevnikom Mihaila Konstantinovića 6. Šele v tretjem poglavju je razmerje mnogo boljše in takšno, kot bi se spodobilo, če bi zgornje trditve o obilici gradiva držale: na straneh 189–320 se nahaja 257 opomb,

od katerih je 50 opomb z navedbami arhivskega gradiva, in 42 opomb s časopisnim gradivom, medtem ko se Konstantinovićeve dnevnike ne pojavijo.

V mojem članku v ČZN je (po drugi strani) na 26 straneh besedila 147 opomb, od katerih je navedb arhivskega gradiva 7 ter časopisnega 67. Več kot očitno je, da sem pri pisanju pregledal obilico časopisnega gradiva, saj pač arhivskega tako rekoč ni, bilo pa je tudi mnogo bolj raznovrstno od Godeševega. Obtožba, da sem uporabljal literaturo po metodi »samo-postrežne«, nikakor ne drži. Godeša navaja primer Gregoričevega opusa in tamkaj zajeto Kulovčevo izjavo, ki naj bi mi ne ustrezala in je zato nisem vključil. Izjava vsekakor ni sporna in tudi ustreza mojim tezam (smo zopet pri interpretaciji), a ker sem ocenil, da ni bistvena, poleg tega je tudi precej dolga, je nisem vključil. Kot mnogi veste, smo pri člankih omejeni z maksimalno dolžino, moj pa je bil že tako ali tako precej dolg. Da bi knjigo uporabil zgolj zato, da bi pokazal, koliko literature sem zajel, se mi ni zdelo umestno, čeprav je tak način pisanja danes moderen. Po drugi strani niti Godeša ni uporabil knjige Ilije Jukića, kaj ne, ve on sam.

Enako neumestno se mi zdi očitanje, da se nisem zanimal za pisanje katoliškega časopisa o maršalu Pétainu. Zanj se res nisem zanimal, predvsem zaradi tega, ker imam glede tega precej pomislekov. Kakor je znano, se je tedanje uredništvo *Slovenca* neformalno oblikovalo že v Franciji v začetku tridesetih (Ivan Ahčin, Alojzij Kuhar).

⁴ Ker matematika že vsaj od osnovne šole dalje ni bila moja močna stran, se za nenamerno izpustitev kakšne opombe pri preštevanju v naprej opravičujem.

Ko so prevzeli urednikovanje, so veliko povzemali francosko časopisje. Po kapitulaciji Francije je bilo to časopisje seveda pod nemško kontrolo. Kolikšen je bil torej vpliv francoskega časopisja na novinarje *Slovenca*, ki so iz njega dobivali (napačne oz. cenzurirane) informacije o dogajanju na francoskih tleh? Ker tako kot Godeša odgovora na to smiselno vprašanje ne poznam, zadeve nisem vključeval. Temu se reče zgodovinarjeva presoja in če bi jo Godeša premogel v večji meri, mu ne bi najbrž prav nič škodovalo. Tako pa je, recimo, ravno na primeru brkatega maršala Godeša želel, očitno na vse kriplje, dokazati vzporednice med pisanjem *Slovenca* in pogledi Frana Kulovca. V tem smislu je popolnoma iz konteksta vzel polemiko med *Slovincem* in *Jutrom*, o interpretaciji Kulovčevega celjskega govora o pomiritvi, ko sta omenjena časopisa pisala vsak po svoje (o tem sem obširneje razpravljal v svojem članku), pri čemer so v *Slovincu* zapisali, da sami

mного bolje razumejo Kulovčeve besede in da je pisanje *Slovenca* istovetno s Kulovčevimi mislimi, saj da uredništvo dobro pozna Kulovčeve poglede. Notranjepolitično diskusijo je torej Godeša iztrgal iz konteksta, samo da bi dokazal svoj prav o videnju maršala pri voditeljih SLS.⁵ Menim, da komentar sploh ni potreben.

Kritike o neupoštevanju znanstvenokritičnih meril in o moji nestrokovnosti se mi slednjič zdijo popolnoma neupravičene, saj gre za navadno diskreditacijo, kar velja tudi za Godeševo pridušanje, da mu ni jasno, kako je članek prišel skozi recenzentski postopek. Človek si ne more kaj, da ne bi v takšnih trditvah zaznal prizadevanj določenih, da bi odločali o tem, kaj je strokovno in kaj ne, kaj je za objavo in kaj ni. Vse to seveda po merilih, ki ustrezajo zgolj njim in »njihovi zgodovini«. To pa že zaudarja po nekih preminulih časih.

Tomaž Ivešić

⁵ Bojan Godeša, *Čas odločitev: Katoliški tabor in začetek okupacije*. Ljubljana 2011, str. 55.